

Biztos kezdet egy biztosabb jövőért

Kisgyerekes családokat karolnak fel

Fotó: Nagy Tibor

Menyhárt Borbála

Gyergyóalfalu után Marosszentgyörgyön nyitotta meg a napokban a második Biztos Kezdet Ház nappali központot a Gyulafehérvári Caritas. A Biztos kezdet egy biztos jövőért – integrált szociális ellátás kisgyermekes családok számára című, norvég alapokból finanszírozott projekt célja, hogy hat vidéki településen biztosítsák az alapszolgáltatásokhoz való hozzáférést kisgyermekes, illetve babát váró családoknak. Maros megyében Marosszentgyörgyön indította útjára a Gyulafehérvári Caritas a projektet, amelynek keretében szakemberek fejlesztő tevékenységeket biztosítanak a 0–6 év közötti, hátrányos helyzetű gyerekeknek, hogy majd iskolásként ne legyenek hátrányban a kortársaikhoz képest. Ugyanakkor közösségi asszisztensek követik majd terhesség alatt a nők állapotának alakulását, és segítenek felkészülni nekik a gyermeknevelésre. A projekttel kapcsolatos részleteket kedden, a marosszentgyörgyi Iskola utcai helyszínen ismertették.

(Folytatás a 4. oldalon)

Ne feledje idejében megújítani előfizetését! Ha előfizet, biztosan kézhez kapja, **FÉLÁRON!**

Pitymallat másodsorra

Hatodik évébe lépett Torockó neves programsorozata, a Double Rise fesztivál. A Hagyományok Háza és az Erdélyi Hagyományok Háza Alapítvány ideén is kiemelkedő műsorkínálattal várja vendégeit a már elismert márkaként működő Folkduvarában.

2.

A város élő szövetének letapogatása

Az egykori Vármegyeháza emeleti műtermében kialakított művészeti térben ismertette Bartha József képzőművész, az ARTeast Alapítvány elnöke, a B5 Stúdió vezetője és csapata a hétfőn tartott sajtótájékoztatón az év második felében zajló kortárs művészeti eseményeket és projekteket.

9.

Ifjúsági tűzoltók táboroztak

Megyeszinten egyedi táborra került sor múlt héten Nyárádszentmártonban: a Nyárádszeredai Önkéntes Tűzoltó Egyesület (NYÖTE) gyerekek és ifjak számára szervezett tűzoltótábor. A szeredai gyerekeknek tervezett kezdeményezés iránt nagy volt az igény, ezért bővítették a keretet. Táborzáráskor a szervezők úgy értékelték: megért minden fáradságot.

10.

OPTICA OPTOFARM

A látás szakértője

Régi árakkal dolgozunk, nem drágítottunk!

Szolgáltatásaink:

- > kontaktlencse-felírás és rendelés
- > ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- > mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- > a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupilatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- > kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- > korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- > szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- > új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- > terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/265-205
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

Aktuális

Adott szó és következetesség

Mózes Edith

A marosvásárhelyi tanács augusztus 9-én, kedden tartandó rendkívüli ülésén a Nemzeti Liberális Párt (PNL) képviselői nem vesznek részt az önkormányzat és az Intersport sportklub közötti együttműködési megállapodás jóváhagyását célzó határozati javaslat szavazásán – tudatta közleményben hétfőn a Maros megyei PNL.

A párt megyei elnöke szerint egy ilyen rendezvényt nem finanszírozhatnak a marosvásárhelyiek pénzéből, nem fizethetik „egy nem létező vidék kerékpártúráját”. A sportklub nincs etnikai hovatartozása vagy területe, jelentette ki, és felszólította a helyi tanács többi pártját is, ne szavazzák meg a határozattervezetet.

Másnap egy újabb közleményben örömmel jelentette be, hogy a liberálisok – adott szavukhoz híven – bojkottálták a rendkívüli ülést. Ugyanakkor üdvözölte a többi román párt hozzáállását, amelyek nem szavaztak „egy nem létező területről elnevezett” határozati javaslatra.

Csakhogy hiába minden bojkott és ellenszavazat, az RMDSZ és egy POL-os tanácsos szavazata elég volt ahhoz, hogy a határozat átmenjen. A PNL megyei elnöke szerint ezzel „egy veszélyes, szegregációs akciót legitimáltak”, ami „fölszólított és veszélyes precedenst teremt, az utóbbi időben elkövetett törvénytelen ségek amúgy is szennyezték a közhangulatot”.

(Folytatás a 3. oldalon)

Újabb etnikai vita

Kit zavar a Hunyadi-szobor és a Református Kollégium felirata?

Augusztus 10-én, szerdán a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal Bel- és Külföldi Kapcsolatok Osztálya a következő sajtónyilatkozatot küldte a Népújság szerkesztőségébe a napokban kiobbant etnikai vita kapcsán:

„A nyilvánosság előtt az utóbbi időben a Hunyadi János erdélyi vajda mellszobrával, valamint a Bolyai Farkas Elméleti Líceum homlokzatára kerülő feliratokkal kapcsolatban megjelent nyilatkozatok és kibontakozott viták kapcsán az alábbiakat szeretnénk hivatalosan leszögezni:

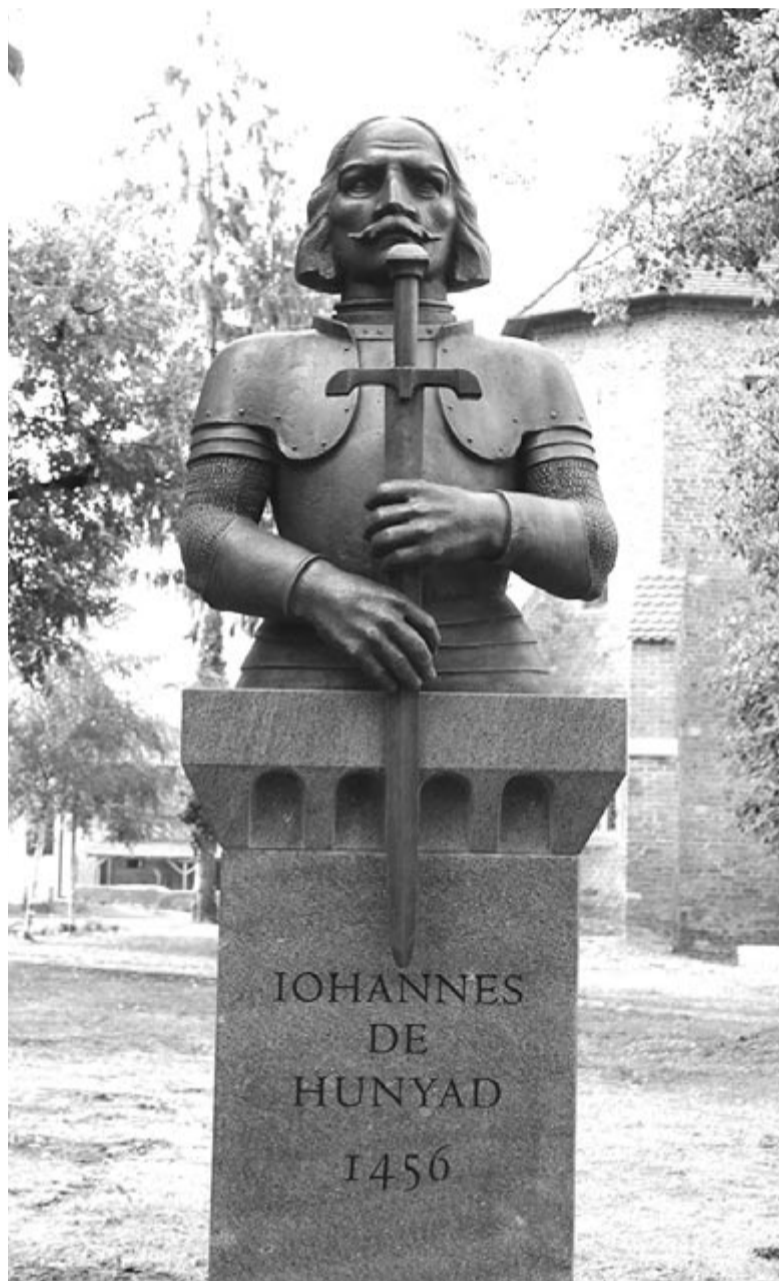
Hunyadi János erdélyi vajda mellszobra

Hunyadi János erdélyi vajda emlékművét Bocskay Vince szobrászművész készítette, és a Professzorok Batthyány Köre adományozta Marosvásárhely Megyei Jogú Városnak. A mellszobor felállításának helyeül pedig a város középkori erődítményét választottuk.

A mellszobor engedélyeztetéséhez szükséges dokumentációt, amely annak formájára és felirataira is vonatkozik, a Művelődésügyi Minisztérium hagyta jóvá, mégpedig a Köztéri Műemlékek Országos Bizottsága, valamint a Nagyszabenyi

Fotó: Nagy Tibor

Területi Műemlékvédelmi Bizottság által.

Az emlékművet ismertető beadvány a következő leírást tartalmazza azokra a jellemzőkre vonatkozóan, amelyekhez a szobornak igazodnia kell: »A kőtalapzat elülső oldalára Hunyadi János nevét kell bevésni, latin nyelven, Iohannes de Hunyad formában, valamint a nándorfehérvári történelmi győzelem évszámát: 1456-ot. A talapzat hátoldalán jelenik meg a budapesti adományozó egyesület neve: PROFESSZOROK BATTHYÁNY KÖRE, román nyelven CERCUL PROFESORILOR BATTHYÁNY formában, valamint 2022, az avatás éve. A talapzaton olvasható feliratokat ugyanabba a kőbe vésik, amelyből maga a talapzat készült.«

A szobor mellé kiegészítő emléktábla kerül, amely információkat és történelmi adatokat tartalmaz Hunyadi Jánosról és koráról. A tájékoztatás többnyelvű lesz: románul, magyarul és angolul fog megjelenni.

Hunyadi János erdélyi vajdának a középkori várban felállított mellszobra esetében betartottuk az összes hatályos jogszabályt és rendelkezést, az emlékmű felirata pedig történelmi szempontból he-

lyes; továbbá ebben a kérdésben megszereztük valamennyi illetékes intézmény szakvéleményét és engedélyét is.

Bolyai Farkas Elméleti Líceum

„A marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum és Református Kollégium (C5, C6, C7 és C8 épületszárnyainak) helyreállítása az épület külalakjának, a különféle vezetéknek, valamint a közművesítésnek a vonatkozásában a Bolyai utca 3. sz. alatt, Marosvásárhelyt, Maros megyében” hivatalos elnevezésű munkálatokat a kivitelező a hatályos jogszabályok és rendelkezések betartásával, valamint a Művelődésügyi Minisztérium szakvéleményével összhangban végezte, ugyanis a szóban forgó épület műemlék.

A jóváhagyott dokumentáció javasolja »a (benyújtott iratok részét képező) korabeli fényképeken látható eredeti homlokzat helyreállítását a következőképpen: a C6-os épületszárny (vagyis a liceum főépületének a) középső tengelye mentén elhelyezkedő három első emeleti ablak függőleges keretének, a párkány szürke színének, vala-

mint az iskola nevét (Református Kollégium) jelölő eredeti feliratnak a párkány szintjén történő helyreállításával.«

Ezt az elfogadó véleményt az Országos Műemlékvédelmi Bizottság Építészeti és Építőmérnöki Szakosztálya fogalmazta meg.

Az országos közoktatási rendszerben működő oktatási intézmények megnevezésére vonatkozó eljárás jóváhagyásáról szóló, 2011. december 13-án kiadott 6564. sz. rendelet 2. cikkében foglaltak tiszteletben tartását az oktatási intézményt azonosító kétnyelvű tábla elhelyezése biztosítja, szintén az említett szakmai dokumentáció alapján.

A fentiekre való tekintettel úgy véljük, hogy a nyilvánosság előtt a jelen időszakban tett összes idevágó kijelentés jogi szempontból megalapozatlan és helytelen; mi több, valóságalapjuk sincs ezeknek.

Következésképpen azzal a kéréssel fordulunk az állami intézményekhez, hogy ne fogalmazzanak meg bizonyos politikusok nyomására hivatalos nyilatkozatokat anélkül, hogy a jogi dokumentumokat bármely kérdésben előzetesen meg ne vizsgálták volna.”

A csodát legjobban mindennapi példákval lehet illusztrálni. A csodát nem magyarázni kell – feltételeken megengedhető, de nem szükségszerű, fölösleges erőfeszítés, szentségtörés, izzadmányos kulimunka – a csodát csodálni kell. Ebben rejlik a lényege. Eltérő a szokványostól, legtöbbször örömforrás, az unalom ellenlábasa. Megtalálod bárhol, a sarkkörtől az egyenlítőig, és a 45-ös szélességi fok mentén is, amely ezt a térséget képeztében (földrajzilag és civilizáció tekintetében is) ketté-, sőt többfelé osztja. Csoda ugyanis az európai kultúra egységében rejltő/megbúvó/hivalkodó nagyfokú változatoság – újabb műszóval: a diverzitás.

Csoda az, hogy reggelente felkelünk, a többség ezt teszi különösebb noszogató, kürtjel, őrmesteri vezényszó, veker és digitális kutyuk nélkül, már csak megszokásból is, majd életre kelve teszi a dolgát. Csoda, hogy nem felejtette el estétől reggelig. Csoda a párolgó kávé és a friss, roppanó croissant. (Csak úgy natúrban, csoki vagy töltelék nélkül is.)

Csoda, hogy a gyermek a hosszú vakáció alatt nem felejtette el a szorzótáblát, és tudja, miként írják azt a szót, hogy 100xszép. Csoda, hogy nem felejtünk el felöltözni, hogy a szekrénybe mindig valaki bekészített elegendő tiszta ruhát. Hogy van egy pár zokni, ami még sosem volt a lábunkon.

Csudalátó napjaim

Csoda, hogy nyelvünket még beszéljük, mikor a világ körülöttünk, nálunk, a földszinten és az emeleten, az üzletekben és hivalkodóknál, már csak angol. Sőt az is, milyen könnyen szokik rá a gyerek az angolra, még nógatni sem kell. Holott környezetében nem élnek valami csoda folytán olyanok, akik Shakespeare/Byron/Salinger nyelvét vallják az anyainak.

Csoda, hogy barátom édesanyja megérte a száz évet. Hogy ismerhetek egy százesztendő jöembert, aki a minap is leszüdött jókedvvel és valódi méltósággal, mert hűlten kutya vagyok. Mert elmaradoztam a házukból, ahová egykoron sokszor jártam családotul.

Csodadoktorok nincsenek, vagy legalábbis gyanúperrel illenek fogadni megnyilvánulásait, és hirükben kételkedni értelmiségi, racionális polgári erény, ha cáfolni nem is sikerül. De vannak csodás orvosi találmányok, gyógymódok és gyógyszerek, amelyek megjavítanak, talpra állítanak, a becsipődött idegeket felszabadítják, miként a foglyokat egy internálótáborból a győztesek. (Csoda, hogy pont ez a hasonlat sikeredett ki tollam alól.)

Kész csuda, hogy ilyen körülmények között – drágaság, infláció, izületi kopás, szárazság, diktatúra, erőszakos filmek és elkedvetlenítő hírek dacára – mégis ragaszkodunk az élethez, az utazáshoz, a jó könyvekhez, a kedvenc kávéházunkhoz, sörünkhöz, előmenetelhez. Tudunk és akarunk fesztiválokat szervezni, előadókat meghívni, színházba járni, koncerteken elmélyülten hallgatni vagy örülten csápolni állatias, gépies hangzavarban.

Csoda, hogy még vannak emberek, akik írásra adják a fejüket, és jókat írnak az általános nem olvasás közepette. Vastag könyveket produkálnak, és akadnak olvasók, mi több, sikeresek a könyvnapok, hetek, vásárok, nem kopik fel az álla a könyvesboltosnak, kiadónak, könyvtárosnak. (De ezt a példatári szót már sokszor leírtam, csoda, hogy még nem háborognak érte lájkosztóim.)

Csoda, hogy vannak versszerető emberek és képtárlátogatók, meg gyűjtők, akik a festmények és szobrok, ritka kéziratok és műtárgyak mellett, helyett jelvényeket, közmondásokat, adományokat, levelezőlapo-

kat, bogarakat, csigákat vagy nyerescsontokat gyűjtenek. Egyáltalán maga a gyűjtésre való hajlam már önmagában is csoda, hiszen az emberiség hajnala óta mindig többen voltak azok, akik semmit sem gyűjtöttek, mások tapasztalataiból és verejtékéből éldegéltek, és jel nélkül fordultak be a másvilág sarkán.

Csoda, hogy akadnak még bőkezű, okos mecénások és megnyerhető pályázatok. Elcsenhető ötletek és komolyan vehető copyright. Közlekedési szabályok és útjelző táblák, pontosan induló repülőjáratok.

Csoda az a természeti környezet, amely még tiszta, élhető, szennyezést legyűrő, megújuló, felfrissítő, még igazán fel nem fedezett, tele sem szemetelt, reklámoktól mentes, mint egy jó filmcsatorna, az a kis hegyi/tengeri település, amely nincs a brazilai őserdőben, de a harcterek szomszédságában sem, csak a miénk, évek óta oda járunk, és szeretnek ott bennünket a benn- és kintszülöttek, a pásztorok, valamint juhászoké és az erdei fák, cserjék, jó szagú fűvek.

Mielőtt teljesen elalélnánk a poézisban, csak úgy befejezésképpen ellenpéldával is szolgálhatok. A tegnapi ebéd közben lecsöpenttettem paradicsomszósszal a vadonatúj fehér pólomat. Feleségem csak fél szemmel pillantott föl, és ennyit mondott színtelen hangon: miért nem csodálkozom?

Csütörtöki kimenő
– Sebestyén Mihály rovata –

HARMÓNIA

Egészség – életmód – otthon

Szerkesztette: Menyhárt Borbála

Kapcsolódó nevelés

Tíz perc vagy egy óra – de legyen idő, amikor kizárólag a gyerekre figyelünk

Visszaszól a gyerek, a legpróbb dolgok miatt is hisztizik, ezerszer el kell mondani valamit, hogy végre eljusson a tudatáig, vagy gyakran vonul el duzzogni, becsapja maga mögött az ajtót, miközben a szülei fejéhez vágja, hogy ők a legrosszabb szülők – bizonyára sokak számára ismerősök ezek az élethelyzetek, manapság már a kisiskolás gyerekeknél is egyre gyakoribbak a „kamaszos” megnyilvánulások. A gyereknevelés mindennapos kihívásaival küszködő szülőknek tartott előadást május végén az édesanyák alkotta Védem Egyesület meghívására Marosvásárhelyen Jacsó Ágota mentálhigiénés szakember, a magyarországi Kapcsolódó Nevelés Egyesület képviselője Segítség! A gyerekek már(is) (mini)tini címmel.

Menyhárt Borbála

A kapcsolódó nevelés egy pozitív gyermeknevelési szemlélet és gyakorlatias módszer, amit a gyerekeken és önmagunkon is alkalmazhatunk. A lényege az a felismerés, hogy a gyerekek akkor „működnek” jól, ha érzik a velünk való kapcsolódást, azt a biztontságot, amit az életükben egy támogató, őket szerető, meghallgató felnőtt jelent.

A kapcsolódó nevelés alapja az a meglátás, hogy a gyerek alapvetően nem rossz, nem velünk akar kitolni, nem minket manipulál, amikor éppen rosszul viselkedik, mindössze annyit történt, hogy elvesztette a velünk való, biztontságot jelentő kapcsolódás érzését, érzelmi szükséghelyzetet él át, és ezért ideiglenesen nem tud gondolkodni, viszont bármit megtesz, amivel jelezheti: nem vagyok jól, figyelj rám! Nem kell sokat beszélni hozzá ilyenkor – hiszen a homloklebenye éppen úgysem működik –, elég, ha gyengéden, együttérzően annyit mondunk: „itt vagyok, vigyázok rád”, vagy „sajnálom, hogy ilyen nehéz”. Ha ilyenkor a gyerekekünk elküld – ami gyakori –, nem szabad zokon venni, hiszen ezekkel a szavakkal azok az érzések törnek elő belőle, amelyek miatt nem tud jól lenni.

A szülő hogylétén rengeteg múlik

A jelenleg Magyarországon élő, marosvásárhelyi származású többgyermekes édesanya, Jacsó Ágota rámutatott, manapság rengeteg kihívással kell szembenéznük a családoknak, a stressz a mindennapjaink része, és ez akarva-akaratlanul rányomja a bélyegét a gyerekeinkkel való kapcsolatra is.

Mint mondta, ő maga is megtapasztalta, hogy hiába olvasott el jobbnál jobb könyveket a gyereknevelésről, a mindennapokban felmerülő élethelyzetekben nem sikerült alkalmazni az olvasottakat. A kapcsolódó nevelés elméleti alapja mintegy 40 éve született meg Amerikában hand in hand parenting néven. A szemléletmód öt eszköze épül, és ma már az idegrendszer működését vizsgáló kutatások is alátámasztják ezeket az elveket.

Az előadó megjegyezte, szülőként jó kis teher van a vállunkon, hiszen az, hogy a gyerekeinkből majd mi lesz, a mi felelősségünk, rajtunk múlik. – A gyerekek alapvetően jónak

születnek, amikor nem úgy viselkednek, ahogy kellene, akkor kapcsolódásihiány áll fenn, és tudni kell, hogy a kapcsolódás iránti igényünk attól a pillanattól, amikor megszületünk, egész életünk során végigkísér, hiszen társas lények vagyunk. Az elvek, amelyekről beszélünk, érvényesek a pár hónapos babára, az 5 éves gyerekekre, a tizenéves tinédzserre, de még ránk is, felnőttekre, hiszen, bár elcsépelten hangzik, a gyereknevelésben nagyon sok múlik azon, hogy mi, szülők hogy vagyunk, hiszen ha jól vagyunk, másként reagálunk a dolgokra. Biztosan tapasztaltuk, hogy ha jól vagyok, nem idegesít annyira, hogy a két éves már többször kiöntötte a vizet, megyek, és feltörölöm. De ha előtte felboszantott például egy telefonhívás, vagy éppen határidős munkám van, akkor valószínűleg együttműködő, segít a kistestvérenek. Ellenben ha nincs, akkor előfordulhat, hogy duzzog, felesel vagy örületbe kergeti a szülőt, amikor az százsor elmond valamit, és úgy tűnik, a gyerek meg sem hallja.

Más-más életkorban más-más kihívások

A szülők jól tudják, hogy minden életkorban más-más kihívásokkal szembesülünk, kétévesen például az is konfliktushoz vezethet, ha éppen nem a piros bögrében kapja az innivalóját a gyerek, vagy éppen nem hajlandó azt a gumicsizmát fölvenni, amit mi előkészítettünk neki. Ezzel szemben 9 éves kor körül már esetleg a házi feladat elvégzésének a megtagadása, vagy éppen a „kütyüs” adhat okot konfliktusra. Jacsó Ágota szerint a „kütyüs” hangsúlyos szerepet töltenek be a mai gyerekek életében, ezek hatására túl sok inger éri őket, és ez is hozzájárul ahhoz, hogy előre hozódott a kamaszkor kezdete. Mind több információval szembesülnek, több a különóra, mivel egyre magasabb elvárásoknak kell megfelelniük, mint a húsz évvel ezelőtti fiatal korosztálynak, és mindezek eredményezik, hogy a mai tízévesek úgy viselkednek, mintha legalábbis tizenéves-tizenöt évesek lennének.

Igent mondunk a gyerek érzéseire

Az előadó a kapcsolódó nevelést alátámasztó tudományos magyarázatra is kitért, mint mondta, a homloklebeny, ami 21 éves

Jacsó Ágota

korunkig fejlődik, a racionalitás központja, innen tudjuk az indulatainkat szabályozni, megkülönböztetni a jót a rossztól, itt történik az ok-okozati összefüggések megállapítása, ez határozza meg, hogy fel tudjuk-e mérni a tetteink következményeit. A kutatások szerint egy 14 éves gyereknél a homloklebeny mindössze 40 százalékban van kifejlődve. Emiatt például egy kisgyerekekben nem igazán tudatosul, hogy ha nem végzi el a házi feladatot, annak milyen következménye lesz. Ugyanúgy a 7-9 éves sem tudja felmérni, hogy ha például valamit a társa felé dob, és eltalálja, annak milyen következménye lehet.

Emellett ott van a limbikus rendszer, úgy mond az „érzelmi agyunk”, amely a hangulatunkért felelős, és amely úgy működik, mint egy radar, amint megszületünk, bekapcsolódik, és pásztázza, hogy hol vagyunk biztonságban, kivel tudunk kapcsolódni, hiszen mindannyiunknak nagyon fontos a biztonságérzet.

A feszültséget a limbikus rendszer egyensúlyának felborulása okozhatja. A racionális gondolkodásért felelős homloklebennyel ellentétben ez az agyi terület az érzelmeket szabályozza. Bizonytalan helyzetben, például ha a gyerek úgy érzi, hogy az érzelmi biztontságot jelentő anya – tegyük fel – egy fontos telefonhívás miatt eltávolodott tőle, megborul a limbikus rendszer, elveszíti a kapcsolatot az anyával, ami a homloklebenyt is „lekapcsolja”, és ilyenkor fizikailag képtelen arra, hogy belásson dolgokat, felesleges is magyarázni neki, szidni, parancsolni. Ilyenkor arra van szüksége, hogy kiadhassa a feszültséget, akár hiszti formájában, ami mindössze annyit jelent: „tele vagyok feszültséggel, szükségem van rád”. Ilyenkor egyszerűen csak mellette kell maradni, átölelni, ha hagyja, segíteni neki, hogy a bizalommal teli jelenlét révén oldódjon a feszültség. Ha el is küld, jelezni kell neki, hogy ott vagyunk, nem hagyjuk egyedül az érzéseivel, mert ezekhez a „nagy érzésekhez” még a 16 éves is kicsi.

– Mindig megpróbálom azt az üzenetet közvetíteni, hogy itt vagyok, nincs egyedül. Ilyenkor nem kell beszélni, csak meghallgatni, amit mond. Lehet, hogy azt mondja, ez a világ legrosszabb családja, utállak, rossz szülők vagytok, de ez valójában nem nekünk szól, csak mi vagyunk, akik meghallgatjuk – tanácsolta Jacsó Ágota, aki szerint ez a kapcsolódó nevelés egyik eszköze, hogy igent mondunk a gyerek érzéseire.

A nagyobb korosztálynak már igen fontosak a társas kapcsolatok, így ha nem is tudják megfogalmazni az okát, de feszültséget okozhat bennük például az is, ha a barátjuk, barátónjuk mással is barátkozik, vagy a Facebookon nem lájkolták a fotójukat eleget, vagy nem vették be őket a focicsapatba. – Ahhoz, hogy jól legyünk, ezt a feszültséget ki kell adnunk, és ennek az egyik természetes formája az, hogy sírunk, nevetünk, dühöngünk, vagy akár becsapjuk az ajtót. Tudni kell, hogy a gyerek ott adja ki magából ezt a feszültséget, ahol biztonságban érzi magát,

tehát általában otthon, minket, szülőket „tünteti ki” vele. Sok esetben nem tudja megmondani, hogy éppen mi a baja, hiszen legyünk őszinték, mi, felnőttek sem mindig tudjuk, éppen miért üvöltünk valakire, csak érezzük, hogy feszültek vagyunk – tette hozzá.

Páros meghallgatás – segítség a szülőknek

Ugyanakkor ha a szülő nem tudja kiadni magából a feszültséget, nem tud jelen lenni a gyerek számára, a kapcsolódó nevelés másik eszköze az úgynevezett páros meghallgatás, amit a marosvásárhelyi előadáson részt vevők ki is próbálhattak. Jacsó Ágota hangsúlyozta, a szülőnek is szüksége van rá, hogy letegye a válláról a saját nehézségeit, és ezt legjobban úgy teheti meg, ha van valaki, aki teljes odafigyeléssel meghallgatja a gondjait, érzéseit, anélkül, hogy közbeszólna vagy ítélkezne. Erre leginkább egy szülőtárs képes, aki nem rokon, sem házastárs, de ismeri a szülői szerep nehézségeit. A támogató jelenlétével, amelynek nagyon fontos része, hogy ne akarjon közbeszólni, magyarázni, véleményt mondani, tanácsokat adni, meghallgatja a másikat, segítheti, hogy kimondjon akár olyan dolgokat is, amelyeket más helyzetben valószínűleg nem merne, például akár azt is, hogy mennyire idegesíti a gyerek, legszívesebben felpofozná.

Gyerekidő: lehet tíz perc is, de az csak róla szóljon

A gyerekidő talán a legfontosabb eszköz az összes közül, lényege, hogy a szülő úgy mond feltölti a gyerek „kapcsolódási tankját”. A szemlélet szerint napi 10 perc is elegendő, vagy egy héten egy óra, csupán az a fontos, hogy ebben az időben a szülő teljes figyelme a gyereké legyen, ilyenkor nincs házimunka, sem telefonozás, és a gyerek dönti el, mit csinálnak együtt. Jacsó Ágota szerint kisgyerekkorban lehet ez olvasás, játék vagy társasozás, nagyobb gyerekekkel pedig filmnézés vagy videójáték is. Sokan ózdkodnak attól, hogy a gyerekekkel videójátékozzanak, mert úgy érzik, ezáltal helyeselnék ezt a tevékenységet, ellenben ha a szülő is leül játszani, megtapasztalja, hogy nem is annyira „az ördögtől való”, mint ahogy gondolta, a gyerek pedig menőnek tartja, hogy az anyukája vele játszik. – A tapasztalat az, hogy ilyenkor erősödik a biztontsági háló, ilyenkor tudjuk meg például, hogy igazából mi is történt aznap az iskolában. Hiszen amikor megkérdezzük, mi volt a suliban, a válasz az esetek nagy részében az, hogy semmi. Ellenben a fiammal is tapasztaltam, hogy ha például odajön, hogy fogott egy békát, és én érdeklődve meghallgatom a békával kapcsolatos mondanivalóját, akkor elkezd mesélni, hogy mi volt az iskolában. Ha a gyerekidőre odafigyelünk, és a gyerek érzelmeire igent mondunk, az már óriási előrelépés abban, hogy jó kapcsolat alakuljon ki közöttünk. Ugyanakkor azért is fontos, hogy a gyerekidőben az történjen, amit ő szeretne, mert amúgy rengeteg teher, megfelelési kényszer, feladat van a gyerekek vállán, amikor azt kell csinálni, amit mások mondanak: iskolába kell menni, házi feladatot kell csinálni, különóra kell menni. Óriási dolog számukra, hogy az anyukájuk, apukájuk azt csinál, amit ők szeretnének – véli az előadó.

Megjegyezte, ő maga is tapasztalta, hogy a gyerek szinte biztonts akkor megy oda hozzá, hogy valamit meséljen, amikor éppen nem ér rá. Általában elképzeleli a szülő, hogy majd este, lefekvés előtt milyen jót beszélgetnek, erre ő megjelenik, miközben például az édesanya a kisebb testvért teszi tisztába. A megfontolandó tanács azonban az, hogy hiába van éppen ezer dolgunk, legyünk elérhetőek, mert idővel egyre kevesebb alkalom lesz, amikor ő keresi a társaságunkat, amikor beszélgetni szeretne, tehát próbáljunk meg jelen lenni akkor, amikor neki a legjobb. Azáltal, hogy meghallgatjuk, a kapcsolatunk a gyerekekkel mélyebbé válik, és a tapasztalat az, hogy minél kevesebbet beszélünk ilyenkor mi, szülők, annál jobban megnyílik. Az előadó mesélt egy tizenéves gyerek anyukájáról, aki egy héten egyszer, amikor a gyerek a házi feladatot írta, bement a szobájába, és ott csendben olvasgatott, jelen volt, a gyerek pedig egyszer csak odament hozzá, kérte, hogy masszírozza meg a lábát, és közben beszélni kezdett. A kiskamaszokra is jellemző, hogy próbálnak egyre több mindenben önállóak lenni, de azért még keresik ezeket az alkalmakat – mutatott rá Jacsó Ágota. A kapcsolódó nevelés során ajánlott módszerekről az érdeklődők az egyesület honlapján (kapcsolodonevelés.hu) vagy Facebook-oldalán találnak bővebb információkat.

Fotó: Védem Egyesület

Kisgyerekes családokat karolnak fel

(Folytatás az 1. oldalról)

A nagyszabású szociális projektnek két összetevője van, az egyik a Biztos kezdet házak létrejötte, azaz nappali foglalkoztatóközpontok fognak működni a hat vidéki településen (Marosszentgyörgy mellett a Hargita megyei Gyergyóalfaluban, Gyergyóremetén, Zetelakán, Korondon és Oroszhegyen), ahol korcsoportonként célzott fejlesztés folyik szakemberek segítségével. Ezeket a központokat olyan eszköztárral szerelték fel, ami segíti a szakemberek munkáját, az egyensúlyozó hintáktól a bordásfalig és az összerakható, színes, játékos fejlesztő eszközökig. A másik pedig a közösségi asszisztensek jelenléte ezekben a közösségekben, akiknek nagyon fontos szerepük lesz abban, hogy már a várandós időszakban követni tudják a kismamák állapotát, orvosi vizsgálatokra irányítsák őket, amennyiben szükséges, felkészítsék a szülésre, a kisbaba érkezése után felmerülő helyzetekre.

Többek között a következő szolgáltatásokban részesülnek a családok: terhesgondozás, felkészítés a szülésre, gyermekágyas édesanyák támogatása, korai fejlesztő foglalkozás különböző korcsoportoknak, illetve egyéni fejlesztés. A pályázat elsősorban a korai nevelésről és fejlesztésről szól, a 0–6 év közötti gyerekeket célozza, szeretnének segíteni a családoknak abban, hogy a gyerekeiknek részük legyen a megfelelő fejlesztésben, hogy amikor iskolába kerülnek, ne legyenek lemaradva.

Az infrastrukturális fejlesztések mellett az emberekbe is befektetnek

Sófalvi Szabolcs, Marosszentgyörgy polgármestere kiemelte, az infrastrukturális beruházások mellett fontos, hogy odafigyeljenek a szociális szükségletekre is, ugyanis hiába aszfaltozzák le az utcákat, vezeték be az ivóvizet, és építik ki a szennyvízhálózatot, ha az emberek szükségleteire, a szociális problémákra nem figyelnek oda. Nagyon sok település van, amely fejlődött, korszerűbbé vált, de kiürült, mert nem kezelték prioritásként a szociális szükségleteket. Hozzátette, a község 12 ezer lakosa közül mintegy kétezer a román száma, és körülbelül ennyi azoké is, akik nehéz helyzetben élnek. Az évek során pedig egyértelművé vált, hogy a szociális segély, a tárgyi adomány hosszú távon nem nagy segítség. Olyan szolgáltatásokra, lehetőségekre van szükség, amelyek által tudásra tehetnek szert, szakmai tanfolyamon vehetnek részt, befejezhetik a tanulmányaikat, ami hozzásegíti őket ahhoz, hogy munkahelyet találjanak, és megélhetésre tegyenek szert. Ugyanakkor rendkívül fontos, hogy a leendő anyáknak már várandósan szakemberi segítségben, egészségügyi ellá-

tásban legyen részük, hogy felkészítsék őket a gyerekekre, illetve már az egészen kis gyerekek is olyan foglalkozásokban részesüljenek, amelyek segítenek nekik abban, hogy majd lépést tudjanak tartani a többiekkel az iskolában – hangsúlyozta Sófalvi Szabolcs, aki szerint, bár a norvég alapokból finanszírozott pályázat futamideje egy év, a lejárat után sem maradnak abba a közösséget támogató foglalkozások, az önkormányzat további 5 évig szeretné működtetni.

Sok gyerek él szegénységben

Ludescher László, a Gyulafehérvári Caritas ágazati igazgatója rámutatott, a statisztikai adatok szerint Románia lakossága csökken, ugyanakkor az ország lakosságának 23 százaléka relatív szegénységben él, a helyzet pedig ennél is rosszabb a gyerekek körében. Az adatok szerint a gyerekek több mint harminc százaléka, a három- vagy annál több gyerekes családokban nevelkedőknek a 41 százaléka nélkülöző. A projekt szükségességét az is alátámasztja, hogy 2020-ban országos viszonylatban Maros megyében volt a legmagasabb a kiskorú anyák száma – ismertette a romániai valóságot tükröző adatokat a Caritas ágazati igazgatója. A Gyulafehérvári

Caritas ezen családok segítségét tűzte ki célul a projekt keretében nyújtott szociális szolgáltatásokkal. Mint mondta, az a tapasztalat, hogy az óvodában, nulladik osztályban gyakran hallani, hogy a hátrányos helyzetű közösségekből származó gyerekek két-három évnél lemaradással indulnak a társaikhoz képest. Az első hét év a gyerek életében meghatározó a későbbi boldogulására nézve, a korai fejlesztésben jártas szakemberek hangsúlyozzák, hogy ha a gyerek nem fejlődik megfelelőképpen, kimaradnak egyes fejlődési szakaszok, például egyévesen nem tanul meg küszni, mászni, akkor később mozgáskoordinációs problémái lehetnek, illetve nehézségek adódhatnak az írással, olvasással, nem tud felzárkózni, és fennáll a veszély, hogy kimarad az iskolából.

Ludescher László megjegyezte, 12–13 éve létezik a kiváló együttműködés a szervezet és a marosszentgyörgyi önkormányzat között, és mint mondta, elismerésre méltó, hogy a községben nemcsak az infrastrukturális beruházásokra, látványos fejlesztésekre fektetnek hangsúlyt, hanem a hátrányos helyzetűek felkarolására is. – Hiába fektetünk kőbe, betonba, ha az emberekbe nem.

Családközpontú megközelítés jellemzi Marosszentgyörgyöt, jelenleg is a község és a Caritas közösen a helyi szociális stratégián dolgozik, ami az elkövetkező 5–10 év fejlesztéseit alapozza majd meg – mutatott rá.

Minden településen négy szakember

Márton Melánia, a projekt koordinátora szerint a cél az, hogy hat (egy Maros és öt Hargita megyei) településen biztosítsanak hozzáférést alapszolgáltatásokhoz kisgyerekes és babát váró családoknak. Gyergyóalfalu és Marosszentgyörgy után Zetelakán, Gyergyóremetén, Korondon és Oroszhegyen nyílik Biztos kezdet központ. A projekt időtartama 24 hónap, tavaly szeptemberben kezdődött el, és norvég alapokból, valamint a román állam támogatásával, illetve a Caritas saját forrásaiból valósítják meg. A projekt költségvetése több mint 3,5 millió lej, ebből mintegy 3 millió a norvég alaptól érkezik, 537 ezer lej a román állam hozzájárulása, 186 ezer lej a Caritas önrésze. A támogatás révén biztosítani tudják a központok működéséhez szükséges felszerelést, didaktikai eszközöket, fogyóanyagokat, valamint a terepmunkához szükséges járműveket. A Biztos kezdet csapata igen népes, 22 fős, minden településen négy szakember (szociális munkás, pszichológus, közösségi asszisztens és pszichopédagógus) foglalkozik a családokkal. A hat településen nyíló központokban 60 várandós nő, 120 kisgyerekes szülő és a gyerekeik, több mint 200 kiskorú részeseül a szolgáltatásokból – ismertette a számadatokat a projekt-koordinátor.

Az anyaméhtől az iskoláskorig

Borbély Ildikó szakmai koordinátor kiemelte, a projekt újszerűsége abban van, hogy a szociális szolgáltatások nemcsak a 0–6 év közötti gyereket nevelő családokat célozzák, hanem a várandós anyákat is, hiszen igen fontos, hogy tudatosítsák a szülőknél, az élet már az anyaméhben elkezdődik, az anya viselkedése, érzelmi hatással vannak a magzatra. A terhesség csupán az első lépcsőfok, azt követi a szülés, majd a szülővé válás, a csecsemőgondozás, a gyerek fejlődésének a követése, majd a szocializáció folyamata, a közösségbe kerülés, amikor a gyerek óvodába, majd iskolába kerül. – Ebben a folyamatban tudjuk támogatni a családokat. Nagyon fontos számunkra, hogy a gyerekek elérjék a veleszületett képességeik maximumát minden fejlődési területen, érzelmi, értelmi, kommunikációs, mozgási, valamint a szocializáció téren is. Fontos, hogy a családokkal foglalkozunk, azaz a központokba a gyerekek a szülőkkel együtt jönnek, hogy a szülői kompetenciákat is fejlesszük, annak érdekében, hogy a gyerek és a szülő közötti kapcsolat erősödjön – foglalta össze a tevékenységek lényegét a szakember.

Fotó: Nagy Tibor

Enikő receptjei

Rózsa Enikő

Csicscriborsóval, bulgurral készült lecsó télire

Egy kg hagymát, 3,5 kg paprikát, 2,5 kg paradicsomot tetszés szerint szeletelünk és 4 dl olajban megüvegesítjük. Három csapott evőkanál sót, egy kávéskanál darált borsot adunk hozzá. Kb. 10 percig kavargatjuk, majd lassú tűzön további 10 percig pároljuk. Öt nagyobb cikk fokhagymát a fokhagymatőrön átnyomunk, és 2 evőkanál piros fűszerpaprikával a lecsóalaphoz adjuk. 50 dkg jól megmosott bulgurt és fél liter előre megfőzött

csicscriborsót, 2 dl paradicsomlevet teszünk bele. Lassú lángon, lefedve, többször megkavarva addig főzzük, míg a bulgur szemek megpuhulnak, és a lecsó jól összeáll. Legvégül egy evőkanál cukrot és egy kis tasak befőzőport teszünk hozzá, majd steril üvegekbe töltjük. Én kétszer is kidunsztolom, majd jól betakarva állni hagyom, amíg teljesen kihűl.

Borsófőzelék kicsit másképp

Egy kisebb fej hagymát apróra vágunk, egy kisebb murkot a reszelő legapróbb lyukú felén lereszelünk, fél dl olajon megdinszteljük, majd hozzáadunk fél liter zöldborsót, ízlés szerint sózzuk, borsozzuk, kevés fűszerpaprikát és makkáskanál curryport is teszünk bele. Feltöltjük annyi vízzel, hogy ne lepje el teljesen a borsót. Kb. 15 perc alatt megpuhul. Ekkor egy kávéskanál paradicsompürét keverünk hozzá, majd 5 dl növényi tejszínnel krémesre, kellő vastagságúra sűrítjük. A legvégén egy evőkanál tejfölt adunk hozzá hőkiegyenlítéssel. Kevés kaprot és zöldpetrezselymet apróra vágunk, és azt is hozzákeverjük.

Marhahúsos vinettafasirt

50 dkg darált marhahúst, 4 cikk zúzott fokhagymát, 2 darab lesütött, megtisztított vinettát (pépesre vágva), 4 tojást, 4 evőkanál apró szemű zabpelyhet, egy főtt, lereszelt krumplit, egy evőkanál prézlit alaposan összedolgozunk, sózzuk, borsozzuk. Picit állni hagyjuk, majd megformázzuk, és kevés olajon mindkét felét megsütjük.

Zabpelyhes rizskoch

Nyolc dl zsíros tejet 2 dl vízzel, csipetnyi sóval, 4 kis tasak vaníliás cukorral, 20 dkg rizszel, 16 dkg porcukorral folytonosan kevergetve addig főzzük, míg a rizsszemek jól meg nem főnek, majd lefedjük, és állni hagyjuk. Hét tojást szétválasztunk. A sárgáját a rizshez keverjük, a fehérjét kemény habbá verjük. Öt evőkanál zabpelyhet, kevés reszelt citromhéjat keverünk a rizshez, majd óvatosan hozzáadjuk a tojásfehérjét is. Kivajazott, lisztezett tepsibe töltjük, és 180 fokon 10 percig sütjük, majd 160 fokon további 40 percig, amíg szép sárga nem lesz. Tetszés szerint szeleteljük, áfonyával, barackkal díszítjük, de puddinggal vagy vaníliafagylalttal is kínálhatjuk.

Lazacos, új murkos krumplilepény

Hat közepes krumplit, 4 közepes méretű új murkot meghámozunk, megmosunk, és a reszelő nagyobbik felén lereszeljük. Sózzuk, borsozzuk, 4 cikk fokhagymát felaprítva vagy pépesítve, 6 evőkanál zabpelyhet, kis szelet reszelt gyömbért, 6 tojást, 8 dkg reszelt parmezánt összekeverünk. Félretesszük 10 percre. Egy nagy szelet lazacot, amit ízlés szerint fűszerezünk (citromlé, citromhéj, só, bors, fokhagyma, vagdalt kapor), vajban mindkét oldalán 2 perc alatt átsütünk, majd kicsit pihen-

tetjük. A lazachúst összevagdalthatjuk, vagy darabokra szedjük. Ha épp nincs friss lazacfilénk, a konzerv is megfelel, csak a nagy darabos húsú konzervet használjuk, ami sós vízben van. A halhúst hozzákeverjük a masszához, és serpenyőben megsütjük. Kb. 3 evőkanál étolajat és 2 evőkanál olívaolajat felforrósítunk, és beleöntjük a masszát. Lefedve, kis lángon 13 percig sütjük (valójában inkább párolódik). Ekkor egy nagy fedő segítségével megfordítjuk, és ugyancsak lefedve további 8 percig hagyjuk sülni. Zöldséggel, salátával, céklával fogyasztjuk. Jó étvágyat kívánok!

Ha nem fejlődik kellőképpen a gyerek

Összetett felmérés a Caritas Cseperedő Központjában

Felmérési lehetőséget kínál a Gyulafehérvári Caritas marosvásárhelyi Cseperedő Központja azon 0–6 év közötti gyerekek számára, akiknek a szülei úgy érzik, csemetéjük nem mozog, nem kommunikál vagy fejlődik megfelelőképpen. A szakemberek által végzett összetett felmérésre augusztustól október közepéig lehet jelentkezni.

Menyhárt Borbála

– Az elmúlt egy évben egyre több család keresett meg felmérés és fejlesztés végett – mindig valamilyen fejlődési eltérés vagy fogyatékoság volt a háttérben. A helyzet az, hogy kevés fejlesztőközpont van Marosvásárhelyen, így az igény sokkal nagyobb, mint amekkora a kínálat. Ezért is gondoltuk, hogy egy olyan központot hozunk létre, komplex szakembercsapattal, ahol a fogyatékkal élő, az átlagtól eltérő fejlődésű gyereket nevelő családok felkarolása a cél. Első lépés a gyerekek állapotának a felmérése, a család igényeinek a megismerése. A célcsoport a 0-6 éves korosztály, hiszen ezek a korai életévek a leg-

jelentősebbek a fejlesztés szempontjából – fejtette ki lapunk érdeklődésére Mezei Borbála, a Caritas Cseperedő Központjának szakembere.

Az összetett felmérést azoknak a családoknak ajánlják, amelyek 0–6 éves gyereket nevelnek, és a szülői ösztöneik azt súgják, valami nincs rendjén a gyermekkel, aggódnak, mert azt tapasztalják, hogy kicsi nem mozog, nem kommunikál, nem fejlődik megfelelően, vagy egyszerűen nem tudják, normális-e, hogy gyermekük lassabb ütemben cseperedik, esetleg eltérő fejlődési állapot áll-e a háttérben.

A szakemberek szerint akkor ajánlott élni a felmérés lehetőségével, amennyiben a szülő az alábbi jelek egyikét vagy akár többet is tapasztal gyermekénél:

- a mozgása megkésett, koordinálatlan, túlságosan lassú vagy suta (pl. kúszás, mászás, forgás, felülés, járás esetén);
- közel 3 éves, és még nem beszél;
- nem tudja kifejezni a szükségleteit, igényeit (például ha éhes, szomjas, fázik, fájdalma van, zavarja valami), nem tud segítséget kérni;

– érzékeny a hangokra, zajokra, ízekre, szagokra, színekre, fényre (például a csillogó-villogó, nagyon fényes tárgyak vonzzák vagy éppen kiborítják);

- a figyelme szétszórt;
- nem figyel, ha a nevében szólítják;
- nem érti meg az utasításokat és amit mondanak neki, a szülőnek olyan érzése lehet, „mintha a falakkal beszélne”;
- nem érti a szabályokat;
- agresszív megnyilvánulásai vannak: hisztériás vagy dühroham lesz úrrá rajta, erőszakossá, agresszív válik többnyire olyan esetekben, amikor valamilyen oknál fogva nem tudja kifejezni szükségleteit, igényeit, így a viselkedése kihívást jelent a környezetének;
- gyakran túlpörög: ez

jellemző lehet a mozgására és a viselkedésére egyaránt;

– a társaival nem játszik, vagy ha igen, akkor lehetnek agresszív megnyilvánulásai (pl. elveszi a gyerekek játékát);

– válogatos étkezéskor: nem fogad el olyan ételeket, amelyeket korábban szeretett, csak pépeset vagy csak darabosat eszik, nem kóstol meg új ízeket;

– koraszülött.

A felmérést a Gyulafehérvári Caritas Szent Ágnes Rehabilitációs Központjának szakembercsapata – szociális munkás, pszichológus, mozgásfejlesztő szakember és gyógypedagógus – végzi, majd szükség esetén a fejlesztést is biztosítják a gyerekek számára. A találkozások a marosvásárhelyi Caritas Házban, a Mărăști utca 36. szám alatt zajlanak majd szeptember 5. – október 31. között, jelentkezni a felmérésre augusztustól október 15-ig folyamatosan lehet.

Bővebb információval Mezei Borbála szolgál a borbala.mezei@caritas-ab.ro e-mail-címen, vagy a 0736 004 369-es telefonszámon (a szám augusztus 23-tól hívható). A Szent Ágnes Rehabilitációs Központ munkatársainak felmérési és fejlesztési munkáját a Marosvásárhelyi Szociális Igazgatóság támogatja.

A relaxációs oszcillátor muzsikusa

Szilágyi Mihály

(Folytatás a július 28-i lapszából)

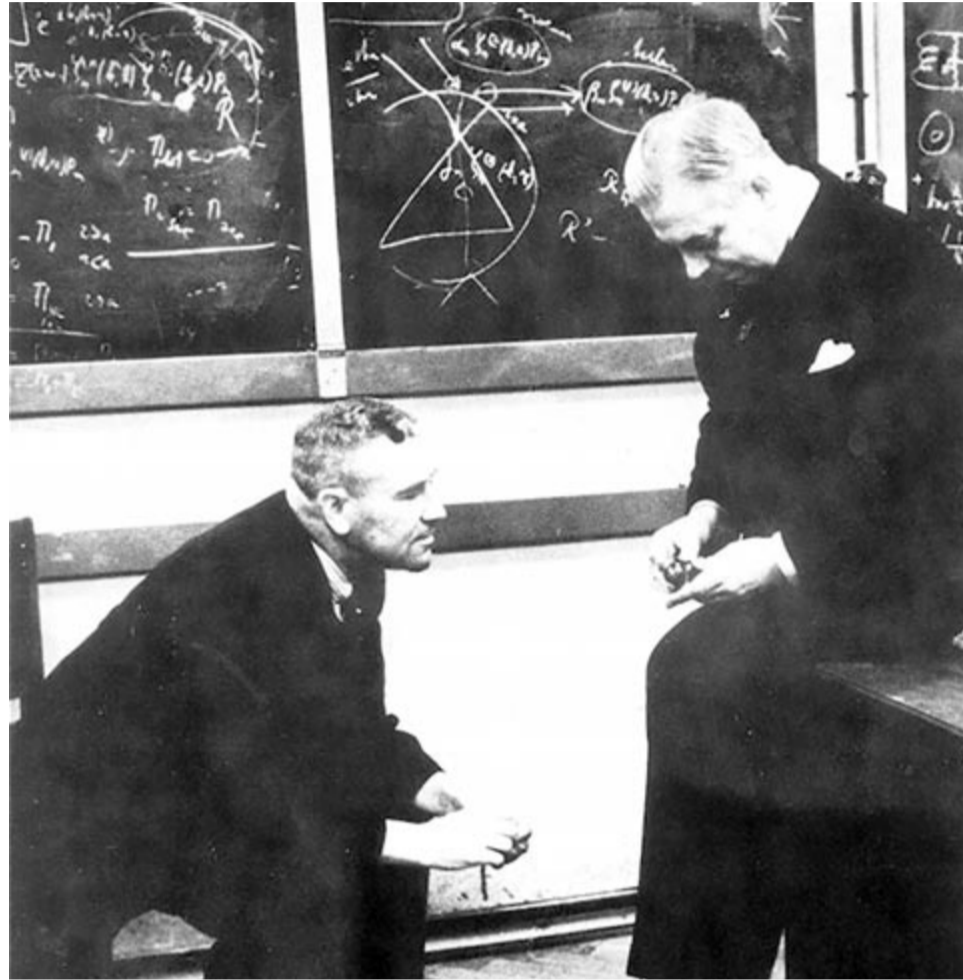
Előadói és zeneszerzői tevékenysége mellett különös zeneelméleti kérdésekkel is foglalkozott. Matematikai tudásának köszönhetően felfedezte, hogy a diatonikus skála egymást követő hangközzeit törként leírva, a tört egy Farey-sorozatban szerepelhet. A Farey-sorozat leegyszerűsítve azt jelenti, hogy előzőleg megadjuk, mekkora lehet a nevezőbe írható legnagyobb szám, majd növekvő sorrendbe felírjuk azokat az egyszerű törteteket, amelyek értéke 0 és 1 közé esik. Például $F_3 = \{0/1, 1/3, 1/2, 2/3, 1/1\}$. Van der Pol azt is megfigyelte, hogy a diatonikus skála egyszerűsített törtjeinek számlálója és nevezője nem haladja meg az ötöt. Van azonban két különös hang a C-dúr skálában, mégpedig a d és a h, és ezek nem férnek bele a Farey-sorozatba, ugyanakkor a hangolásban is ez a két legkényesebb hang. És ezzel eljutott Bach koráig, amikor a tiszta hangolásról hosszas viták után áttértek a kiegyenlített hangolásra. Az előbb említett d és h hangok a tiszta hangolásban okoznak bizonytalanságot – ezt a jelenséget Van der Pol abszolút hallásának köszönhetően könnyen észlelhette.

A rádiótechnikai tapasztalataira alapozva Van der Pol azt is hangsúlyozta, hogy adott hang alsó részhangjai (alharmonikusai) a relaxációs rezgések szinkronhatásaival előállíthatók. Ezzel tudományosan megerősítette Hugo Riemann zeneelmélet-író azon állítását, mely szerint a moll hármashangzat egy adott hangszín negyedik, ötödik és hatodik alsó részhangjainak kombinációja, míg a dúr hármashangzat egy hangszín szintén negyedik, ötödik és hatodik felső részhangjainak a kombinációja. Itt fontos megjegyezni, hogy az alsó harmonikus rezgéseket zenében kevésbé emlegetik, viszont a televíziózás hajnalán fontos rezgéseknek számítottak.

Balthasar van der Pol hangsúlyozta, miért rendkívül fontos a művészet – jelen esetben a zene – egy ember életében: „A művészet készségeket jelent, és a készségek a tudomány szolgálólányai”. A zene sok apró készség összehangolt tevékenysége. Gondoljunk csak egy zongoristára vagy egy bármilyen más hangszeren játszó emberre, aki időérté-

kekkel, hangmagasságokkal, hangerővel és sok más kifejezőeszközzel közli a zenei mondanivalót! Az alapos zeneelméleti tudás akár sajátos matematikaként is felfogható.

Johann Sebastian Bach muzsikájával kapcsolatban megdöbbentő kijelentést tett Van der Pol: „Bach műveiben, melyekben minden moduláció tiszta hangközökkel történik, a

Van der Pol a kép jobb oldalán

hangmagasság az elején és a végén megegyezik”. Első olvasatra azt sem tudjuk, mit kezdünk ezzel a meghatározással. Frans Oort, egy szintén zeneértő holland matematikus segít megértenünk ezt a homályosnak tűnő mondatot. Először is felhívja a figyelmünket, hogy a felhangok vagy részhangok mindig a tiszta hangolás szerint értelmezendők, ezért van az, hogy amikor az elméletírók leírják a részhangokat, mindig jelzik, hogy a temperált hangoláshoz képest kissé magasabban vagy mélyebben szól a jelzett hang. Van der Pol állítását egy egyszerű kísérlettel lehet bizonyítani. Adott egy zongora és egy tisztán éneklő, tapasztalt énekes. A zongora az egyik teremben, az énekes a másikban foglal helyet. A zongorával megadunk egy hangot az énekesnek, majd megkérjük, énekelje el a következő hangközöket: egymás után két tiszta kvartot énekel felfele, majd kis tercet lefele, és egy tiszta kvintet szintén lefele, ezzel kotta szerint visszajut a kezdőhangra. Ezután összehasonlítjuk az énekes által énekelte hangot a zongora által megadott kiindulóhanggal, és azt vesszük észre, hogy a két hang nem egyezik.

Az eltérés oka a temperált hangolásban keresendő. Johann Sebastian Bach azonban a vokális zenében szintén abszolút hallására támaszkodva komponálta a dallamokat. Van der Pol tehát arra utalt, hogy azok a tiszta hangközök általi modulációk nem okoznak eltérést a mű kezdő- és záróhangja között. Ez a megfigyelés tovább erősíti azt a vélekedést, miszerint Bach „ismerte az igazságot”, és megérdemli az ötödik evangélista rangot. Az is érdekes Bachnál, hogy ha ugyanazt a dalmot más-más szöveggel használja, a harmóniak is változnak, értelmezve a mondanivalót.

Balthasar van der Pol egész életében aktív tudós volt. Élete utolsó évében is tanított, majd 1959. október 6-án megállt az oszcillátor, és végérvényes relaxációba merült. A készülékek hangja, a számjegyek titkolózó varázsa, a zene csodája azonban mindörökké visszhangozni fogják ennek a tudósnak is a munkáját.

		1.	ÉSZAK-AMERIKAI INDIÁN TÖRZS	DERÉK-SZIJ FORMÁL	VAGY (LATIN)	NÉMÁN INOG!	ANGOL HOSSZ-MÉRTÉK	FÉL TÍZ! FÖLDRAJZI FELFEDEZŐ	ÖREG KÉZ JELZŐJE	SZIGNÁL	TÉLI SPORT	A KATÓD PÁRJA	FELTÉVE VÍZHORDÓ EDÉNY	IBSEN DRÁMAJA	AZ ITTRIUM ÉS A RÁDIUM VEGYJELE	HOSSZÚ KESKENY TÁRGY	
Egy perzsa szólást idézünk a rejtvény főszoraiban.		A														M	
		EBLAK		CSAHOL NÉMET IGEN				KIRÁLYNÓ (FRANCIA) GYÚJTÓÉR					TEJTERMÉK FELSŐ TÁRSADALMI RÉTEG				
		TEJTERMÉK KENDER-TÖRŐ ESZKÖZ				BOLERO SZERZŐJE ÖSSZEG-VEKTOR				LENGYEL-NÉMET FOLYÓ AZ AARE FR. NEVE					EZERI AKASZTÓFA		
2.	A	ÚJ-GUINEA INDONÉZ NEVE	ÁLL ALATTI ZSIRPÁRNA BAJBÓL SZABADÍT	SPORTOLÓ KÉSZÜLÉSE VÉLŐ (NÉP.)					IBRÁILEANU REGÉNYE VILLAMOS BUSZ					A BÁRIUM VEGYJELE HADSEREG (OROSZ)			
OLASZ KIKÖTŐ-VÁROS			ARRAFELE! KARMESTER (ALBERTO)		CIN KICSINYÍTÓ KÉPZŐ			TÚR-PARTOKI ANEKDOTA		ZOKOG JAPÁN DRÁMAI MŰFAJ			SEGÉLY (ANGOL) ÓRÓMAI RÉZPÉNZ				
OROSZ VÁROS TAKAROS, NETT		HÁZHELY FRANCIA VÁROS			IDEGEN ÁRON AL-DUNA-PARTI VÁROS				ÉSZT VÁROS MÁRA-MAROSI HEGYSÉG								
		MEREV KRISZTYÁN ... (JÓKAI-HÓS)			MUNKA, TÁRGY FÉNYKÉP-JAVÍTÁS				FÜSTKÖD (ANGOL) ISKOLÁS HÁTAN VAN								
SAPIENTI... (A BÖLCS-NEK ELÉG)		TÁPLÁLÓ AZ ARGON VEGYJELE			AZ AARE FR. NEVE LATIN ÉS				KÖZLEKE-DÉSI PÁLYA PARANCSOLO			OLASZ AUTÓJEL PARIPA	JEMENI AUTÓJEL PÁPI KORONA				
A CINK VEGYJELE ESZTENDŐ		ELŐFOR-DULÓ LÁTTA AZ ESETET		EGYSZERŰ, ALAPVETŐ NOBEL-D. VEGYÉSZ(GYÖRGY)				UNDOR SZÉLESRE NYITÓ							HÉBE-HÓBA LEVELET ÍR		
		...MARK (VÉDJEGY) ELSŐ BŰV. NÉGYZ SZÁMA		BECÉZETT NAGYAPA ÉRTEKE-ZÉST TART				VÍZLÁGYÍTÓ SZER NEM ISMER BE						RÓMAI KETTŐ ÖSERDŐ			
KORSZAK		NOBELIUM VEGYJELE VÖRÖSMAR-TY EPOSZA		TOVA NINCSENEK SZÜLEI		A RÉZ VEGYJELE BEFEKTE-TETT PÉNZ		MORZEJEL LONDONI KÉPTÁR		NÉMA NŐKI ÓKORI BAL-KÁN NÉP			SEBEN KÉPZŐDIK TENGEL (LATIN)				
ALFÖLDI SIKSÁG OLASZ FÉRFINEV		FÖLÉ TUD NÉZNI JOSKAR... (MARI FŐVÁROS)				RAJT DRÁGAKÓ (ANGOL)			...ATA BÜNE (ED. QUEIROS) ...MELEGSE-GED (ADY)								
		CSÜNYÁN NEVET DUBLIN LAKÓJA				ÓGÓRÓG PIACTÉR PÁROSAN ELŐZI			PORCIÓ IGEVÉGS-ZÓDÉS								
ÓMEGA ÉS ALFA		FINOM ÉTOLAJ ZORRO JELE		ÓSI EURÓ-PAI NÉP EGYEN!				ÚJRAFO-GALMAZÓ FÉLÉVI!							NÉVELŐ ÁSÍTÓ-HANG		
L.N.J.	S																

Augusztus 4-i rejtvényünk megfejtése: **Ha tökéletes akarsz lenni a munkában, a lehetőségekhez alkalmazkods.**

Kortárs művészeti események Marosvásárhelyen

A város élő szövetének letapogatása

Az egykori Vármegyeháza emeleti műtermében kialakított művészeti térben ismertette Bartha József képzőművész, az ARTeast Alapítvány elnöke, a B5 Stúdió vezetője és csapata a hét-főn tartott sajtótájékoztatót az év második felében zajló kortárs művészeti eseményeket és projekteket.

Karácsonyi Zsigmond

A nem hagyományos vizuális kísérletek, a külföldi és a hazai példákat követve, már a múlt század '70-80-as éveiben jelen voltak a marosvásárhelyi képzőművészeti életben. Ekkor jött létre a MAMŰ csoport is, amely a keményedő diktatúra éveiben a kivándorlás következtében megszűnt. Ilyen hagyomány után 2007-ben Bartha József Pál Péterrel és Irsai Zsolttal létrehozta a B5 Stúdiót, amely nemcsak kiállításoknak, hanem beszél-

vagy roma gyerekekkel foglalkozik. Elviszi őket a múzeumba, és ott történik az esemény. Van, akik rádióadást fognak létrehozni, és lesznek olyan munkák, amelyek a Népúj-ságban jelennek meg. Olyan helyeket és gócpontokat keresünk, ahonnan eljuthatnak a tömegekhez. Nem konkrét esztétikai tárgy a végtermék. A projekt két részre tagolódik. Augusztusban, a kutatási fázisban a művészek kapcsolatba kerültek/nek az itteni társadalommal, megismerik a helyszíneket, és Marius Cosmeanu szövegei segítik őket a vásárhelyiség megértésében. A történelem, a két kultúra párhuzamosságának pozitív és negatív oldalai indítják majd el a művészeknek a gondolatait, amiből a végén lesz egy „urban intervenció”. Szeptember 15–28. között a közönség számára láthatók ezek a projektek. Főtámogatónk a Bioeel, a Román Kulturális Alap (AFCN), a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal, az Oracler.

Első látásra

Egy újabb kezdeményezés az Első látásra projekt. Olyan fiatal művészeket hívnak meg, akiknek még nem volt egyéni kiállításuk, de már bizonyítottak a nemzetközi szcénában is. Két ilyen kiállítás lesz az idén. A projekt jövőben folytatódik.

Novemberben megszervezik a Kölökről című kiállítást, amellyel Marosvásárhely egyik ikonikus figurájára, Birtalan Kölök Zsoltra emlékeznek. Decemberben a jelenleg a Budapesti Román Kulturális Intézetben látható tárlatot hozzák Marosvásárhelyre.

Áttörni a falat

A Retus projekt várható fogadtatása kapcsán Ungvári-Zrínyi Kata művészetetudományi hangfolyóiratban közölte: – Nem a megszokott platformokat használjuk. Szeretnénk beavatkozni a város élő szövetébe, a társadalom által használt részeibe. Azért rendelkezik nagy potenciállal ez a projekt, mert képes valójában átforgatni a vásárhelyi társadalmat. A megszokott részeket kívül próbálkozunk, mert ebben sokkal több erő rejlik. Az embereket jobban eléri az, hogy ha egy általuk használt köztér vagy egy számukra ismerős intézmény (sz.m.: médium – rádió, újság) az „urban intervenció” közvetítője.

– Eddig is voltak próbálkozások, hogy a nem konvencionális szemlé-

Oláh Réka projektkoordinátor és Bartha József

Fotó: Karácsonyi Zsigmond

letet közel vigyék nagyközönséghez, például az Alter-Native filmfesztivál idején. Mennyire sikerült áttörni a falat?

– Én a filmfesztivál kezdete óta, majd a B5 Stúdió és az ARTeast Alapítvány csináltunk egy-egy nem konvencionális kortárs művészeti eseményt – válaszolt Bartha József. – A koronavírus-járvány kezdetéig az ezeket látogató tömeg nőtt. Persze a kortárs művészeti jelenség rétegesemény. Én azalatt magam: Budapesten elmegy egy ilyen kulturális eseményre 100 ember, Marosvásárhelyen, ha jól megcsináljuk, eljön ötven. A két város között a lakosságárány nem fele-fele.

– A MAMŰ csoport körül is több

volt a városi legenda, mint amennyit a nagyközönség megértett. Talán azért volt szimpatikus, mert fricskázta a regnáló hatalmat. A mostani nem konvencionális művészeti eseményekben szintén vannak ilyen fricskák?

– Vannak, de nem áruolom el őket. Ismerem a projektek egy részét. Visszatérve a MAMŰ-re, amelynek egy adott pillanatban 30–35 tagja volt, de a vizes halmok projektben csak 5–7 ember vett részt. Még én sem tudom, mennyire csinálták ezt komolyan, mennyire volt játék. Őket sem érdekelte, hogy mennyire érti a nagyközönség. A többség hagyományos technikával, de valamilyen szinten abból egy kicsit kitekintve, hozta létre az alkotásait.

A B5 Stúdió bejárata

getéseknek és a kortárs művészethez kapcsolódó eseményeknek biztosított ún. artist-run space-t, művészeti teret. Az ugyan-csak itt működő, 1999-ben bejegyzett ARTeast Alapítvány azért jött létre, hogy Marosvásárhelyt és a régiót becsatornázza az európai vagy akár a tágabb nemzetközi kortárs művészeti életbe. Valamilyen szinten ez sikerült is – állapította meg Bartha József. Kijelentette: – Minket jobban ismernek Budapesten és Bukarestben, mint Marosvásárhelyen.

Tavaly két sikertelen pályázata volt az alapítványnak. Ebből okulva az idén négyet nyújtottak be, abban a reménykedve, hogy legalább kettő nyerő lesz. Erre mind a négyet elfogadták.

Retusált valóság

– Az első, nagyobb projektünk a Retouch/Retus, melyre marosvásárhelyi és nemzetközi szcénában ismert művészeket hívtunk meg – tájékoztatott Bartha József. – A művészek bizonyos társadalmi rétegekkel olyan helyeken alkotnak, amelyek valamikor a marosvásárhelyi életében fontos szerepet játszottak. A projekt tudományos tanácsadója, Marius Cosmeanu nagyon sok információt elmondott a művészeknek, akik már el is kezdtek dolgozni. Van olyan, aki az árva

Finoman, mint Londonban

A projekt két időszaka közé beékelődik egy másik projekt, a MAMŰ kultúrpiknik. Egy olyan piknik, amit a MAMŰ-sők a régi rendszerben, mielőtt még a csoport 90 százaléka el nem távozott külföldre, minden május elsején és augusztus 23-án megtartottak. Kivonultak a jeddi Vizeshalmokhoz, és ott egy piknikkel ünnepelték meg, hogy nem vesznek részt a politikai eseményeken. Persze mindig volt lent egy fekete autó, amiből filmezték őket.

– Mi az idén kétnapos rendezvényt szervezünk – ismertette a programot Bartha József. – Augusztus 19-én a két alapító tag (Elekes Károly és Nagy Árpád Pika) végigvezetnek azokon az erős művészeti energiákkal telített helyszíneken, ahol ők formálódtak és akár eseményeket hoztak létre. Ez egy felvonulás-hangulatú esemény szeretne lenni. Van vagy 40 „tüntetótáblánk”, amelyeket végigviszünk a városban, ezeken a helyszíneken kisebb beszélgetések lesznek. Filmezni és fotózni fogjuk. A második nap a jeddi Vizeshalmoknál lesz a kultúrpiknik. A rendezvényt egyben Szabó Zoltán Judóka és Irsai Zsolt elhunyt MAMŰ-tagok emlékének dedikáljuk.

MAMŰ-kultúrpiknik

Finoman, mint Londonban

Az ARTeast Alapítvány/B5 Stúdió résztvevőket vár az augusztus 19–20-án megrendezendő MAMŰ-kultúrpiknik eseménysorozatra. A rendezvényt két meghívott MAMŰ-alapító tag, illetve a helyi művészek részvételével zajlik, és a csoportosulás '70-es, '80-as években Marosvásárhelyen és közelében zajlott művészeti tevékenysége köré szerveződik.

A piknik előtti nap, augusztus 19-én sétával kezdünk: reggel 10:00 órakor a B5 Stúdió (Bolyai tér 5. szám) gyülekezünk, itt találkozunk a MAMŰ meghívott művészeivel (Elekes Károllyal és Nagy Árpád Pikával). Ők végigvezetnek Marosvásárhely néhány emlékeztető pontján, ahol a '70-es, '80-as években aktív művészeti élet zajlott. A sétára táblákat viszünk magunkkal, ezekkel vonulunk végig a városban, a MAMŰ nyomait kutatva.

Célunk leróni tiszteletünket a MAMŰ előtt, és felfrissíteni a kollektív emlékezetben az akkori akciók művészeti jelentőségét.

Másnap, augusztus 20-án reggel 10:00 órakor a B5 Stúdió (Bolyai tér 5. szám) találkozunk, ahonnan autóbusszal megyünk ki a MAMŰ-kultúrpiknik helyszínére, a Jeddi községhez tartozó Vizeshalmokhoz. A halmoknál egy beszélgetés és akció keretében megidézzük a '70-es, '80-as évek MAMŰ-tevékenységei szellemiségét, amit falatozás követ.

Mindenki hozhat magával elemózsiát, de miccsel, mustárral és kenyérrrel mi is megvendégljük a közönséget.

A kultúrpiknikkel elsősorban a MAMŰ csoport művészeti tevékenységét elevenítjük fel, de a rendezvényt egyben Szabó Zoltán Judóka és Irsai Zsolt elhunyt MAMŰ-tagok emlékének dedikáljuk.

Augusztus 19-én és 20-án reggel 10:00-kor várunk minden érdeklődőt a B5 Stúdió (Bolyai tér 5. szám) alatti műterem udvarán!

Részvételi igényeket, kértünk, jelezzétek a 0741-159-393 vagy a 0744-775-183 telefonszámon vagy az arteast.b5studio@gmail.com e-mail-címen legkésőbb augusztus 17-ig.

Továbbá várjuk azokat a fiatal önkénteseket is, akik az esemény kivitelezésében a segítségünkre lennének.

Az ARTeast Alapítvány fő támogatója a Bioeel. Az esemény támogatói: Bethlen Gábor Alap, Maros Megyei Tanács, Communitas Alapítvány és az Oracler.

Partnerek: Jeddi Községi Polgármesteri Hivatala, Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem.

Médiatámogatók: Marosvásárhelyi Rádió, Népújság. (közlemény)

Empátia, szakmaiság, kemény munka

Ifjúsági tűzoltók táboroztak

Megyeszinten egyedi táborra került sor múlt héten Nyárádszentmártonban: a Nyárádszeredai Önkéntes Tűzoltó Egyesület (NYÖTE) gyerekek és ifjak számára szervezett tűzoltótábor. A szeredai gyerekeknek tervezett kezdeményezés iránt nagy volt az igény, ezért bővítették a keretet. Táborzáráskor a szervezők úgy értékélik: megért minden fáradságot.

Gligor Róbert László

A NYÖTE 2016. évi újjáalakulásától az ifjak is kezdtek érdeklődni iránta, kezdetben kíváncsiságból mentek el a felnőttek egy-egy felkészítőjére, ismerkedtek a felszerelésekkel, majd kialakult egy maroknyi gyermekcsapat, amelyet 2018-ban már be tudtak nevezni megyei versenyre is, ahol kitűnő eredményeket értek el. A következő

Tanulás és gyakorlás reggeltől estig

A tábor napi programja 7 órakor kezdődött, a torna és reggelizés után a lakóhelyek, közösségi terek rendbetétele, takarítása, mosogatás következett, majd 9 és 13 óra között kis csoportos szakmai gyakorlatok voltak, amelyek ebéd után folytatódtak, vagy játékos gyakorlatokkal egészültek ki. Vacsora után szabad program volt, de meglepő módon a gyerekek ekkor sem nyúltak a telefonhoz, hanem visszatértek a térre, és a tömlőgurítást, palánkgurást gyakorolták. A szervezőket is meglepte a gyerekek hozzáállása, óráról órára tapasztalható volt rajtuk a szakmai fejlődés, és a felnőttek is megirigyelhetnék azt a gyorsaságot, amellyel a legkisebb gyerekek is elvégezték a gyakorlataikat.

A tábori napirendhez tartozott a takarítás, mosogatás is. Ezt is a gyerekek csinálták, ők oldották meg

Hatvan gyerek és ifjú vett részt az első táborban, jövőre két korosztálynak szervezik meg

gyakorolták. Csütörtökön kosaras darus kocsi emelte a magasba a batorakat, aztán jöhetett a szórakozás: a felnőttektől fergeteges habpartit kaptak ajándékba a résztvevők, este pedig modern tánc és buli következett. Péntek gyakorlónap volt, délután a gyerekeknek bemutatót

jellemezte a tábor: egész héten át pörgött-csörgött itt minden, a gyerekek tömlőket gurítottak, palánkot ugrottak, gerendán gyakoroltak folyamatosan, és egymásnak segítve tanultak. A munka megszervezésével és elvégzésével megtapasztalták, hogy ők erre egyenként is képesek, és együtt is kell dolgozniuk a többiekkel. Ami a szervezést illeti: annak ellenére, hogy az első tábor, minden nagyon jól sikerült, és tele volt tartalommal. Kacsó István hozzáállását csak dicsérni tudta: szívből jövő kapcsolata van a gyerekekkel, atyai kézzel, sőt esetenként anyai gondoskodással fordult feléjük, alázata és szeretete mindenkit megnyugtatott és átségitett a szülők nélkül töltött napokon.

Kacsó István parancsnok úgy érzi, Nyárádszeredának hosszú távon haszna van az ilyen táborokból, a gyerekek megtanulják az eszközhasználatot, de emellett az egymás iránti tiszteletet, a bajtársi-

asságot és az ebben a szakmában létfontosságúnak számító egymás iránti bizalmat is. Ha ennek a gyerekseregnek csak töredéke lesz önkéntes tűzoltó, akkor is megérte a befektetett rengeteg energiát. Ezért szeretnék jövőben is megszervezni a táborot, ezáltal két külön korosztálynak.

Hasonlóképpen vélekedik Egyed Lajos is: az ifjúság nevelésére, a lakosság védelmére és a társadalmi szolidaritásra fordított munka minden támogatást megérdemel. Ha csak néhány gyerek is megtanulja az alapvető helyzeteket, és szükség esetén felfogja, hogy mi történik, jó irányba mozdul, segítséget kér, hogy ne történjen tragédia, már megérte idejőnni oktatni. Ha pedig nem önkéntes tűzoltók lesznek majd ezek a gyerekek, hanem más civil szervezetekhez csatlakoznak, ott is nagyon jó segítői lesznek a társadalomnak.

Játékosan és komolyan, de egész nap szakmai kérdésekkel foglalkoztak

évben a csapat létszáma gyarapodni kezdett, és hogy motiválják a gyerekeket, és élményeket nyújtsanak számukra, kétszer is elvitték kirándulni őket a szovátai kalandparkba, majd egy borszéki kirándulásra. Ott született meg a gondolat, hogy egy önkéntes ifjúsági tűzoltócsapatot szervezzenek. A 2020-ban megjelent világvárvány után az ideig el kellett várni erre, ám tavasz végén már nagyon jó eredményekkel tértek haza a megyei versenyekről, három első, egy-egy második és harmadik helyet szereztek, így ez a tábor számukra jutalom is – mondta el az előzményeket Kacsó István parancsnok, a NYÖTE vezetője, a tábor főszervezője.

A tábor meghirdetését követő két nap alatt be is telt a negyven hely, így azért, hogy másoknak is adjanak lehetőséget, még hússzal bővítették a létszámot. Ez is hamar betelt, és további igény is lett volna, de a helyszín és a szervezői kapacitások ismeretében nem vállaltak többet. Húsz lány és 40 fiú utazott a táborba, nemcsak Nyárádszeredából és a hozzá tartozó településekről, hanem Marosvásárhelyről, Szovátáról, Fenyédről, és volt egy magyarországi résztvevő is. Egy népesebb csapat érkezett Nyárádremetéről. Mivel a tábor költségeinek felét a szervező egyesület biztosította egy pályázatnak köszönhetően, a résztvevőknek csak félárat kellett fizetniük. A remetei egyesület 14 gyereket küldött a táborba, kifizetve a szülők helyett a rájuk eső részt.

minden más feladatot vagy problémát is: a nyolc, egyenként ötfős rajnak volt egy-egy parancsnoka, négy rajért egy szakasparancsnok felelt. Reggel a szakasparancsnokok megkapták a feladatot, egy nap két raj teljesített szolgálatot, és mindenki mindentől kivette a részét, a rajparancsnok vállalva dolgozott a többiekkel. A gyerekek csak akkor fordulhattak a felnőttekhez, ha a raj- és szakasparancsnokok nem tudtak megoldást találni az adott kérdésre. A szervezeti felépítés lényege az volt, hogy megtanuljanak csoportban gondolkodni, és egy emberként dolgozni.

Mindennap meghívott csapatoktól tanulhattak: hétfőn a segesvári hivatásos katasztrófavédelmi erkezték a táborba, katonai sátrakat vittek és állítottak fel a fiúkkal, hogy mindenki lássa, baj esetén milyen gyorsan lehet táborot kialakítani. Kedden a megyei hegyimentők tartottak ismertetőt a turistaösvények jelzéseiről, a tájékozódásról, vittek keresőkutyát és kerek hordágyat is, amivel a hegyről hozzák le az áldozatokat. Délután az égő gázipalackok eloltását gyakorolták, a tüzek keletkezéséről beszélgettek, majd a csíkfalvi önkéntes tűzoltók segítségével füsthelyzetet alakítottak ki, a gyerekeknek meg kellett ismerkedniük a légzőkészülékkel, majd egy füsttel tele sátorban kellett megtalálni és kimenteni belőle az áldozatot. Szerdán a megyei katasztrófavédelem és rohammentő szolgálat munkatársai mutattak be bábokon életmentő fogásokat és eljárásokat, a szobátüzek oltását is

kellett tartaniuk a szülőknek a táborban tanultakból, majd a közös bográcsozás után hazautaztak.

Megéri energiát, munkát befektetni

A mezőberényi Egyed Lajos tűzoltóezredet az önkéntességen alapuló baráti kapcsolatok hozták a Nyárádmentére. Nagy tapasztalata van a szakmában és az oktatásban egyaránt, ezért úgy döntött, hogy nyári szabadságát itt tölti, és tudását átadja a gyerekeknek. Tömören úgy

Szép emlékekkel, sok ismerettel és elismeréssel távoztak a résztvevők

Régészeti tábor gyerekeknek Mikházán

A Maros Megyei Múzeum Római Limeskutató Központja augusztus 16. és 20. között rendezi meg Mikházán a RégÉSZek elnevezésű múzeumpedagógiai foglalkozását.

A régészeti tábor interaktív műhelyei 6 és 12 év közötti gyerekeknek szólnak, céljuk pedig a régészet és

a római kor megismertetése a résztvevőkkel. A foglalkozásokra a mikházi régészeti park 5-ös házában keddtől szombatig 10 és 12 óra között kerül sor. A részvétel ingyenes, a műhelyek román és magyar nyelvűek. Feliratkozni az alábbi telefonszámon lehet: 0751-365-576.

Koordinátor Szilágyi Orsolya muzeológus.

**ArheoLOGI
RégÉSZek**

Tabără de arheologie cu ateliere de pedagogie muzeală pentru cei între anii 6-12!

Régésztábor játékokkal és foglalkozásokkal, 6-12 éveseknek!

Augusztus 16-20 August, orele 10-12 óra

**Parcul Arheologic de la Călugăreni, casa nr. 5
Mikházi Régészeti Park, 5-ös ház**

CONSILIUL JUDEȚEAN MUREȘ

Az Európa-liga maradt a Ferencvárosnak

A Ferencváros hazai pályán 3-1-es vereséget szenvedett az azeri Qarabagtól a labdarúgó Bajnokok Ligája 3. selejtezőfordulójának keddi visszavágóján, így 4-2-es összesítéssel alulmaradt.

Az első percekben a zöld-fehérek csak keresték a labdát, miközben az azeriek sorra vezették veszélyesebbnél veszélyesebb akcióikat, és Zoubir a hetedik percben nem hibázott. A kapott gól kicsit felébresztette a Ferencvárost, de gólt nem tudott rúgni, hiába játszott fölényben. A félidő végéig ferencvárosi részről Traoré és Nguen is kihagyott egy-egy helyzetet, de Dibuszna is újabb bravúrokat kellett bemutatnia. A folytatásban is sokat bizonytalankodott az FTC

hátsó alakzata, és szűk tíz perc után megdupláztta előnyét a Qarabag Wadji góljával. A hazaiak játéka görcsössé vált, nem tudtak már lehetőségeket kialakítani, mint az első félidőben, sőt a nagyszerű formában futballozó Wadji a második találatával bő tíz perccel a vége előtt eldöntötte a továbbjutás kérdését. A hajrában a zöld-fehéreknek legalább a becsületgól összejött, nem is érdemtelenül, de erejükből többre már nem futotta. Kudarcával a Ferencváros átkerült az Európa-liga selejtezőjének play-off körébe, ahol az ír Shamrock Rovers lesz az ellenfele. A párharc továbbjutója a második számú kupasorozat, míg a vesztese a konferencialiga csoportkörében folytathatja szereplését.

Eredményjelző

Labdarúgó Bajnokok Ligája, 3. selejtezőkör, 2. menet: Žalgiris Kaunas (litván) – Bodø/Glimt (norvég) 1-1 (1-6), Apollon Limassol (ciprusi) – Makkabi Haifa (izraeli) 2-0 (2-4), Viktoria Plzeň (cseh) – Sheriff Tiraspol (moldovai) 2-1 (4-2), Pjunik Jereván (örmény) – Crvena Zvezda (szerb) 0-2 (0-7), Midtjylland (dán) – Benfica Lisszabon (portugál) 1-3 (2-7), Ferencváros – Qarabağ (azeri) 1-3 (2-4), Dinamo Zágráb (horvát) – Ludogorec (bolgár) 4-2 (6-3), PSV Eindhoven (holland) – AS Monaco (francia) 3-2 hosszabbítás után (4-3), Sturm Graz (osztrák) – Dinamo Kijev (ukrán) 1-2 hosszabbítás után (2-3), Glasgow Rangers (skót) – St. Gilloise (belga) 3-0 (3-2).

Labdarúgó-Európa-liga, 3. selejtezőkör, 2. menet: FC Shkupi (északmacedón) – Shamrock Rovers (ír) 1-2 (2-5).
Labdarúgó-konferencialiga, 3. selejtezőkör, 2. menet: FC Gzira (máltai) – Wolfsberg (osztrák) 0-4 (0-4), B36 Tórshavn (feröeri) – Viborg (dán) 1-2 (1-5).

RexoGold
a te zálogházad

Str. Frantz Liszt nr. 11
Telefon: 0265 - 25.11.11
Mobil: 0748 - 25.11.11
www.rexogold.ro

NON STOP
állunk rendelkezésedre!

Szolgáltatás – Üzleti ajánlat

MAGÁNCÉG MÉRLEGGÉPES KÖNYVELŐT vagy **ELŐKÖNYVELŐT** alkalmaz. Érdeklődni a következő telefonszámon: 0723-244-200. (sz.)

A ROTAQUA ROM KFT. – nagybányai fűrócég – magyarul is beszélő **FŰRŐ SZAKMUNKÁSOKAT** keres külföldi munkára. Érdeklődni telefonon lehet: 0728-020-146 vagy 00-36-20-972-3839. (sz.)

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

LAKÁS

ELADÓ 2 szoba, konyha, fürdőszoba + szoba-konyha, kamra + garázs, műhely, raktárból álló családi ház. Megtekinthető a Berzei utca 1. szám alatt kedden, csütörtökön 18-20 óra között, szombaton 10-12 óra között. (16771)

MINDENFÉLE

KERESEK kiadó garázst, raktárhelyiséget (60, 70 m²-ig), esetleg a város szélén vagy közeli faluban üres ház vagy csűr is szóba jöhet. Minimum 6 hónaptól két évig. Tel. 0743-790-950. (16776-1)

MOSÓGÉPET és hűtőszekrényt javítok. Tel. 0755-825-502. (16736-1)

VÁLLALUNK tetőjavítást, tetőkészítést mindenféle anyagból, bádogosmunkát, -javítást, bármilyen építkezési munkát és sürgős javítást, meszelést. Készítünk kerítést, kaput vasból és javítunk vaskaput. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0759-638-257, Miklós. (16609-1)

VÁLLALUNK tetőjavítást bármilyen anyagból (cserepes lemezből is), járólaplerakást, külső szigetelést (saját anyagból is), kőművesmunkát, kerítéskészítést. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0753-967-492, 0751-622-195, István. (16570-1)

VÁLLALUNK bármilyen építkezési munkát, szigetelést, meszelést, tetőjavítást, bádogosmunkát, kapuk, kerítések hegesztését, bármilyen kis javítást. Adunk anyagot akármilyen munkához. Vállalunk sürgős munkálatokat is. Tel. 0767-763-947, András. (16780)

VÁLLALUNK tetőkészítést lemezből, cserépből; ácsmunkát, terasz készítést, garázsfelújítást, külső-belső szigetelést, meszelést, bármilyen kisebb javítást és mindenféle más munkát. Tel. 0747-508-707, Misi. (16703-1)

VÁLLALOK bármilyen ácsmunkát, lambériapucolást és lambériafestést, bármilyen kerítésfestést, kerítésjavítást, külső-belső szigetelést, erkélyjavítást, erkélyfestést, járólaplerakást, víkendházkészítést. Nyugdíjasoknak 20% kedvezmény. Tel. 0746-779-858. (16704-1)

MEGEMLÉKEZÉS

Te már ott vagy, ahol nincs fájdalom, sírodra szálljon áldás és nyugalom. Álmod a földben legyen csendes, Isten örökjén pihenésed felett. Fájó szívvel emlékezünk augusztus 10-re **GÁLFI ROZÁLIA** szül. Kibédi halálának első évfordulóján. Fia, Karcsi, menyé, Ibi, unokái, Karcsika és Norbi, unokamenye, Gyöngyike, dédunokái, Anna és Dávid. Nyugodj békében! (-)

ELHALÁLOZÁS

Mély fájdalommal és szomorú szívvel tudatjuk, hogy **BIRÓ IOAN** a szeretett férj, édesapa, nagypapa, rokon, barát, jó szomszéd, életének 85. évében, 2022. augusztus 8-án örökre megpihent. Szerettünket 2022. augusztus 11-én 15 órakor a marosvásárhelyi Nyár utcai központi temetőben helyezük örök nyugalomra. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!
A gyászoló család. (16791-1)

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy a szeretett férj, édesapa, nagytata, dédtata, rokon és ismerős,
id. **SZABÓ GÁBOR** 2022. augusztus 9-én, életének 91. évében eltávozott szerettei köréből.

Szomorú szívvel búcsúzunk tőle augusztus 11-én 13 órakor a Jeddí úti városi temetőben, majd a kutyfalvi temetőben helyezük örök nyugalomra. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!
A gyászoló család. (16794-1)

RÉSZVÉTNYLIVÁNÍTÁS

Megrendüléssel értesültünk kolléganónk, Jánosi Szerén tanítónő szeretett **FÉRJÉNEK** haláláról. Mély együttérzéssel és részvétellel osztozunk a gyászoló család fájdalmában. Adjon az Úr hitet, erőt, vigasztalást és megnyugvást ezekben a nehéz időkben. Nyugodjon békében! A marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum munkaközössége. (p.-l)

Válasszon szemüvegkeretet monofokális vagy kékfényszűrős lencsével mindössze **350 lejért!**

KERET + LENCSE
Az ajánlat a készlet erejéig tart 2022 augusztusában!

SZÁSZRÉGEN (Libertății)
B-dul Libertății, Nr.12/2
0733 553 971

DICSŐSZENTMÁRTON
Str. Victoriei, Nr. 21.
0736 386 353

MAROSLUDAS
Str. B-dul 1 Dec. 1918. Nr. 7.
0735 786 853

SZÁSZRÉGEN (Cardinal)
Str. Cardinal Alexandru Todea, Nr. 25/A
0728 908 856

MAROSVÁSÁRHELY (Központ)
P-ța Mărășești, Nr. 21.
0733 553 976

MAROSVÁSÁRHELY (Tudor)
B-dul 1. Dec. 1918, Nr. 126
0755 088 379

MEDGYES
Str. Pompierilor Nr. 4.
0735 830 678

NYÁRÁDSZEREDA
Str. Pompierilor Nr. 1.
0733 553 973

SEGESVÁR
Str. Mihai Viteazu Nr. 40
0770 810 855

Újdonságok a Kobak könyvesboltokban:

Delia Owens
Ahol a folyami rákok énekelnek

Orvos-Tóth Noémi
Szabad akarat

Marosvásárhely, Győzelem tér 18.szám
Szászrégen, Mihai Viteazu út 15.szám

RexoGold
a te zálogházad

Str. Frantz Liszt nr. 11
Telefon: 0265 - 25.11.11
Mobil: 0748 - 25.11.11
www.rexogold.ro

NON STOP
állunk rendelkezésedre!

FONTOS TELEFONSZÁMOK

- Romtelecom-tudakozó
 - információ - 118-932
 - általános - 118-800
 - Központosított ügyelet (Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD, Csendőrség, Mentőállomás): 112
 - Rendőrség - 0265/202-305
 - SMURD (betegekkel kapcsolatos információk) - 0265/210-110
 - Sürgősségi szolgálat:
 - gyermekeknek - 0265/210-177
 - Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal - 0265/268-330
 - GYULAFEHÉRVÁRI CARITAS, otthon gondozó szolgálat, 8-16 óra között: 0736-883-110
 - Optika-Optofarm - 0265/212-304 - 0265/312 436 - 0265/250-120 - 0265/263 351 - 0265/263-351 - 0265/250-344
 - Marmed járóbeteg-rendelő: - 0756-468-658 - 0729-024-380 - 0751-114-307
 - Labor e-mail: marmed@marmed.ro, www.marmed.ro
 - Dora Optics - 0733-553-976
 - Dora Medicals - 0265/212-971
 - Radiológia, echográfia Dr. Jeremiás István - 0265/222-446
 - Emma vendéglő, hidegtálak készítése - 0740-083-077 - 0365/404-664
 - Prefektúra - 0265/266-801
 - RDS-RCS - 0365/400-401 - 0365/400-404
 - Aquaserv:
 - hideg víz-csatorna - 0265/215-702
 - közönségszolgálat - 0265/208-888
 - központ - 0265/208-800 - 08008 208-888
 - Áramszolgáltató vállalat
 - vidék - 0265/929
 - 0800/800 928
 - Delgaz Grid - 0265/200-928 - 0800/800 928
 - Fogyasztóvédelmi hivatal - 0265/254-625
 - Vasútállomás - 0265/236-284
 - Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés (0-24 óra), professzionális balzsamozás Nemzetközi halottszállítás - 0265/215-119 - 0744-282-710
 - Alkony Kft. temetkezés (24 ó.) - 0265/263-865
 - Alkony Kft. temetkezés (24 ó.) - 0265/263-865
 - koporsók, kellékek, koszorúk és halottszállítás - 0745-606-215 - 0745-606-269 - 0758-047-604
 - Maros megyei RMDSZ - 0265/264-442 - 0265/262-907
- Méltányos reklámdíj fejében állandó szereplője lehet a FONTOS TELEFONSZÁMOK rovatnak.**
Várjuk jelentkezését a 0265/268 854-es telefonon.

IX.

ÁKOS BEATRICE

PUNNANY MASSIE

APOSTOL COMPACT

4S STREET ELSŐ EMELET

VÁSÁRHELYI FORGATAG

ÖSSZEKÖT MINKET!

2022. augusztus 27-28.

www.forgatag.ro

EGÉSZSÉGFORGATAG KIÁLLÍTÁSFORGATAG VÁSÁRI FORGATAG
TÉKAFORGATAG FOLKFORGATAG SZÍNHÁZI FORGATAG CSICSERGŐ
SPORTFORGATAG KEREKASZTAL-BESZÉLGETÉSEK PUP-UP FORGATAG

Marosvásárhelyi Rádió Románia
www.marosvasarhelyiradio.ro

96 FM
106,8 FM
1323 AM

Üzleti sikereinek titka:

a jó **REKLÁM!**

Hirdessen a NÉPÚJSÁGban, Maros megye legnépszerűbb napilapjában!